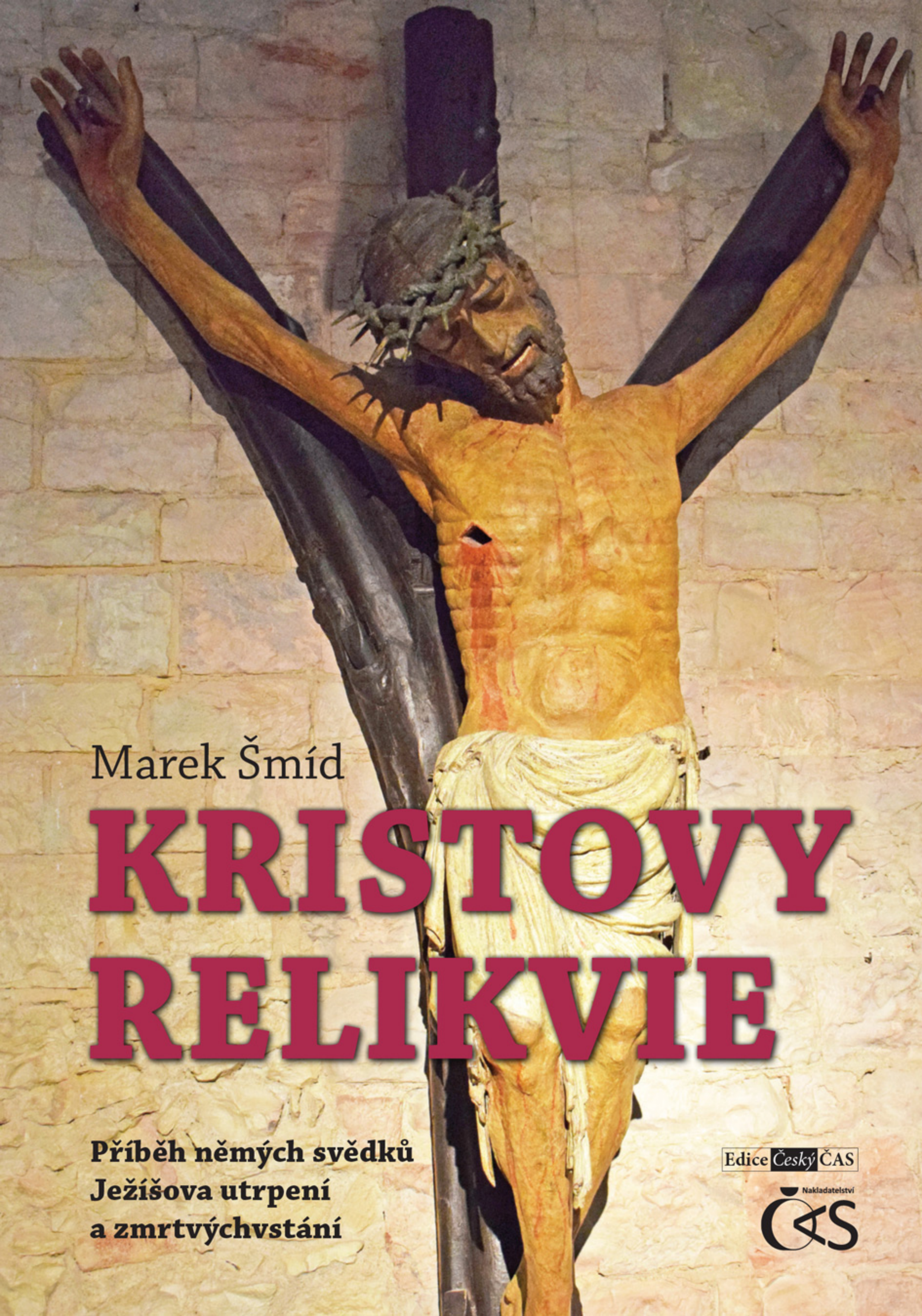

Marek Šmíd

KRISTOVY RELIKVIE

**Příběh němých svědků
Ježíšova utrpení
a zmrtvýchvstání**

Edice Český ČAS

Nakladatelství
ČAS

Marek Šmíd

KRISTOVY RELIKVIE

Příběh němých svědků
Ježíšova utrpení a zmrtvýchvstání

Marek Šmíd

KRISTOVY RELIKVIE

Příběh němých svědků
Ježíšova utrpení a zmrtvýchvstání

Mé ženě Zuzaně za její lásku.

Odborná lektorace: prof. PhLic. Vojtěch Novotný, Th.D.

Fotografie na přední straně obálky: Ukřižovaný Kristus z Jihlavy

Fotografie na zadní straně obálky: Frans Francken II.,

okruh: Posmívání se Kristu

Copyright © Marek Šmíd, 2022

Editor © Josef Pepson Snětivý, 2022

Photographs © Marek Šmíd, Josef Pepson Snětivý, 2022

Cover & Layout © Nakladatelství ČAS, Alena Šulcová, 2022

© Nakladatelství ČAS, www.nakladatelstvicas.cz, 2022

ISBN 978-80-7475-410-4

ÚVOD

Drahý čtenáři,

kniha, kterou nyní držíte v ruce, vznikala v mé hlavě několik posledních let. Stojí za ní mé cesty za Kristovými relikviemi napříč Evropou, ať už jsem pobýval v Itálii, ve Španělsku, či v Německu. Představovaly můj první zájem v dané destinaci. Abych byl lépe připraven, pátral jsem po literatuře, která by je pojímala jako celek, vysvětlovala jejich význam v Ježíšově životě, křesťanské tradici i dnešním světě a současně informovala o místě a způsobu jejich uložení a zpřístupnění. O to větší bylo mé překvapení, když jsem zjistil, že k jednotlivým relikviím sice existují v češtině samostatné knihy, ale ke Kristovým relikviím jako celku nikoliv.

Její sepisování bylo pro mne radostí, třebaže vznikala v nelehké době covidové pandemie, která rovněž zasáhla moji rodinu. Syn i manželka tuto nemoc prodělali, otec na ni dokonce zemřel. Možná že právě ona konfrontace s bolestí, strádáním, respektive se smrtí, byla inspirací k tvorbě a podnětem k úvahám. Jako věřícímu křesťanovi se tu totiž rýsovala perspektiva, jež směřovala k obzorům nás přesahujícím, jak o tom svým životem, smrtí, vzkříšením a nanebevstoupením vydal svědectví Ježíš Kristus.

Při vzniku následujících stránek jsem se v myšlenkách vracel na již navštívená místa, takže jsem opět vcházel do katedrály Panny Marie ve Valencii, modlil se v kostele svatého Kříže v Jeruzalémě v Římě, klečel na schodech v budově Svatých schodů ve Věčném městě či adoroval Krista ve Svaté kapli v Paříži. Opakovaně mě tak místa spjatá

s posledními dny a hodinami pozemského života Ježíše Krista duchovně podporovala a nábožensky posilovala, abych lépe zvládal starosti každodenního života.

Stále jsem měl před očima pašijový příběh, svědectví mimořádného Kristova utrpení, které podstoupil z lásky k nám. Na základě svědectví evangelií či mystiků katolické církve jsem byl jeho divákem a postupně se soustředil na všechny jeho podrobnosti a detaily. Všechny bolely, ale právě onou bolestí probouzely vděk, důvěru a lásku, která ve mně rostla.

Uvědomoval jsem si, jak se české země v době vlády římského císaře a českého krále Karla IV. staly symbolickým duchovním centrem, kde se nacházely ty nejvýznamnější z Kristových relikvií, např. hrot Longinova kopí a svatý hřeb Páně, jež měly posvěcovat Prahu jako svaté město a skrze nebeské přímlyvce podporovat vládu Karla IV. jako panovníka z Boží vůle. Do Prahy současně přiváděly zástupy poutníků, kteří zde rovněž vzdávali hold císaři všech křesťanů.

Kniha *Kristovy relikvie* je kromě Úvodu a Závěru rozdělena do čtyř kapitol. První se věnuje osobnosti Ježíše Krista, sleduje jeho život, poselství a odkaz, které vrcholí jeho umčením, ukřižováním a zmrtvýchvstáním. Druhá pak soustředí pozornost na poslední dny a hodiny Kristova života, které křesťanská tradice označuje jako tzv. pašijový příběh, v němž sehrály významnou roli nástroje Kristova utrpení a umčení, a věnuje se účtě k nim v dějinách křesťanství.

Jádro knihy představuje třetí kapitola, jež se věnuje jednotlivým Kristovým relikviím. V chronologickém kontextu tak vypráví příběh svatého grálu, posvátného roucha, sloupu bičování, Kristovy krve, trnové koruny, roušky, kříže a nápisu na něm, svatých hřebů, Longinova kopí a Turínského plátna. Sleduje nejen jeho místo v pašijovém příběhu, ale též jeho význam v křesťanské tradici až dodnes. Velkou pozornost věnuje místu jeho současného uložení a zpřístupnění.

Čtvrtá kapitola je opětovným pohledem na Kristovy relikvie v geografickém pohledu, řazeném podle zemí jejich dnešního uložení. Dočtete se rovněž o našich zemích, protože i u nás se nacházely a do dnes nacházejí památky Ježíšova utrpení.

Před čtenářem se tak v knize otevírá množství Kristových relikvií, jejichž původnost dnes není věda schopna ani doložit, ani vyvrátit. Představují mimořádná svědectví nejstarších dějin církve, jež je nezbytné přijmout pouze vírou, nikoliv rozumem. Relikvie totiž nejsou předmětem víry, přičemž si katolická církev nenárokuje kompetence, aby v této otázce učinila závažné rozhodnutí. K otázce jejich autenticity se navíc oficiálně nevyjadřuje – z Kristových relikvií neuznala dosud za pravou ani jedinou. Rozhodnutí, jestli se tak na následujících stránkách jedná u dochovaných relikvií o originál, či kopii, ponechávám proto na laskavém čtenáři.

Přeji vám hluboké zážitky při četbě této knihy!

... celé tělo Spasitelovo se násilným rozpětím paží vytáhlo do výše a kolena se mu skrčila. Právě na ně se mu teď katané vrhli, přivázali je provazy ke dřevu, ale pro zlomyslně nesprávné rozměření děr na hřebíky na postranních břevnech nemohly nohy dosáhnout až k podstavku. Kati začali hrozně klít, někteří mínili, že musejí vyvrtat pro ruce jiné díry, neboť podstavek zvýšit nebylo možné, jiní příšerně spílali a posmívali se, že prý se nechce Pán natáhnout, ale že mu pomohou!

Přivázali mu na pravou nohu provaz a táhli strašnou, mučící silou, až se noha dotkla podstavku, pak ji přivázali co nejpevněji. Tělo bylo napjato tak hrozně, že prsa Ježíšova až praskala a Pán hlasitě naříkal: „Ó, Bože!“ Také prsa a paže mu přivázali ke kříži, aby se ruce z hřebů nevytrhly. Bylo to, jako by mu lámali žebra a všechny kosti. Ó, bylo to hrozné mučení!

Pak mu stejně silně natáhli levou nohu a přivázali přes pravou. Prorazili mu ji v nártu tenčím hřebíkem s rovnou hlavičkou. Nato vzali strašný, mnohem delší hřeb a prohnali mu jej s velkým úsilím ranou levé nohy do pravé, která ležela pod levou, a dále do kmene kříže. Ze strany jsem viděla, jak hřeb projel obě nohy.

Přibíjení nohou bylo nejhroznější ze všeho, protože celé tělo bylo strašně napjato. Napočítala jsem třicet šest ran kladivem a přitom jsem slyšela bolestné vzdechy našeho Spasitele. Nářek Ježíšův byl jako úpění milého světla, ale rouhavé a zlostné výkřiky surových katů zněly temně a odporně...

EMMERICHOVÁ, Anna Kateřina, *Hořké umučení Pána našeho Ježíše Krista*, V., Praha 1993, s. 195-196.

1.

OSOBNOST JEŽÍŠE KRISTA A PŘÍBĚH JEHO UTRPENÍ

Ježíš z Nazareta představuje jednu z nejvýznamnějších osobností dějin lidstva. Je považován za zakladatele křesťanství, světově nejrozšířenějšího náboženství s více než miliardou věřících. Svědectví víry o jeho mimořádné osobnosti, životě, činech a slovech vydala především čtyři evangelia z 1. století, jež se společně s dalšími významnými spisy nacházejí v řecky psaném *Novém zákoně*.

Ježíšův život vyplňuje přibližně první tři desetiletí našeho letopočtu. Evangelia vyprávějí, že Duch svatý sestoupil na Pannu Marii, ta počala, porodila syna a dala mu jméno Ježíš, jak jí archanděl Gabriel předpověděl.

Chlapec se narodil mezi lety 7 až 4 před naším letopočtem¹ v judském městě Betlémě, kde Marie se svým manželem Josefem při cestě na sčítání lidu přenocovali. Krátce po narození uprchl Josef se svojí ženou Marií a malým Ježíšem do Egypta, aby uchránil chlapce před

1 Při počítání data jeho narození ve 4. století, které uvažovalo o roku 1 našeho letopočtu, zřejmě došlo k chybě.

nenávisť ze strany tehdejšího vládce, krále Heroda Velikého. Po několika letech, když nebezpečí opadlo, se vrátili do Nazareta v Galileji, kde Ježíš vyrůstal, pracoval a žil.

Ve věku třiceti let opustil Ježíš svůj zažitý způsob života i řemeslnou práci a začal vystupovat jako putující kazatel po Galileji, Judeji a Jeruzalémě. Ačkoliv pocházel z řemeslnicko-rolnické rodiny, byl na svou dobu výrazně vzdělán, byť nepatřil mezi tzv. zákoníky, odborníky na *Starý zákon* a jeho vykladače.

Místem spjatým s počátkem jeho působení se stalo nevelké město Kafarnaum na břehu Galilejského jezera, kde žili řemeslníci, obchodníci a rybáři. Ty oslovil jako první a některé z nich dokonce povolal jako své učedníky a apoštoly.

Na počátku svého veřejného vystupování se Ježíš nechal pokřtít od Jana Křtitele v řece Jordánu jako každý jiný kajcíník. Podobně jako u ostatních byl křest znamením jeho obrácení. Většina křesťanů považuje tento čin za skutečné Ježíšovo pomazání, kdy na něho v podobě holubice sestoupil Duch svatý. Stal se tak Pomazaným, řecky Kristem. Poté strávil Ježíš čtyřicet dní na poušti, kde se postil a byl pokoušen od Dávla. Všem nástrahám odolal a duchovně posílněn se odtud vrátil k další veřejné činnosti.

Následně kolem sebe jako židovský učitel soustředil své žáky, z nichž si vyvolil dvanáct nejbližších, tzv. dvanáct apoštolů: Šimona-Petra, Jakuba Zebedeova, Jana, Ondřeje, Filipa, Bartoloměje, Matouše, Tomáše, Jakuba Alfeova, Tadeáše, Šimona Horlivce a Jidáše Iškariotského. Ti, fascinováni Ježíšem, opustili své rodiny, práci a majetek a následovali ho pro radostnou zvěst blízkosti Božího království i radikalitu jeho učení.

Na svých cestách po Izraeli hlásal Ježíš onu radostnou zvěst, tzv. evangelium. Současně konal mocné činy a znamení (zázraky), a to jak na sobě a na druhých (vyléčení slepoty či malomocenství, vyhánění zlých duchů, nasycení hladových, chození po vodě, přemožení smrti),

Siard Nosecký: Vstaň a chod' – uzdravení chorého u rybníka Bethesda (klenba kapitulní síně Strahovského kláštera)

tak na přírodě (utištění bouře, prokletí fíkovníku, zázračný rybolov atd.). Byly znamením Ježíšovy božské moci a živé lásky, on je však neprováděl ani pro zábavu, ani pro potěšení přihlížejících.

Konkrétní myšlenky jeho učení představuje tzv. Horské kázání, na jehož bodech stojí křesťanská etika lásky ke všem. Ježíš nabádal lidi, aby se k druhým chovali tak, jak chtějí, aby se oni chovali k nim. Za největší přikázání považoval *Miluj Hospodina, svého Boha, celým svým srdcem, celou svou duší a celou svou myslí*.² V tom spatřoval smysl *Starého zákona i Proroků*. Svým učením oslovoval především chudé, pronásledované, nemocné či jinak znevýhodněné, přičemž kladl důraz na milosrdenství, lásku a odpuštění.

2 Matouš 22, 37.

Jak se shodovali již jeho současníci, Ježíš vystupoval s nebývalou autoritou učitele a vůdce, jako Pán nad sobotou, nikoliv jako jiní židovští učitelé. Svou činností narušoval dobové konvence a židovská pravidla a vzbuzoval hněv Židů. Ukazoval, že vztah k Bohu musí vycházet ze srdce, zakládat se na upřímné, nezištné a neokázalé lásce a mít přednost před všemi ostatními vztahy. Na stejnou úroveň položil příkaz lásky k bližnímu, který zahrnoval rovněž hříšníka či nepřitele. Jeho veřejné působení trvalo přibližně tři roky.

Poslední dny, resp. hodiny Ježíšova života se staly mimořádně dramatickým završením jeho životní cesty. Jeho smrt v Jeruzalémě byla dobrovolným vydáním sebe sama. Ježíš o ní věděl a sám ji několikrát předpověděl, jak o tom svědčí všechna evangelia, že *Mesiáš musí trpět a třetího dne vstát z mrtvých*.³

V tzv. velikonočním dramatu, křesťany označovaném též jako pašijový příběh, byl Ježíš židovskou radou obžalován a římským prefektem provincie Judea Pilátem Pontským odsouzen a ukřižován. Právě z tohoto dramatu pocházejí i Kristovy relikvie, němí svědkové jeho utrpení, jimž se budeme v této knize věnovat. Pro křesťany jsou cenné tím spíše, že připomínají jeho utrpení, ukřižování, pohřbení i zmrtvýchvstání.

Po poslední večeři s dvanácti apoštoly v Jeruzalémě byl Ježíš pro tradovanou zradu jednoho z nich, Jidáše, zajat v Getsemanské zahradě, kde se modlil. Byl chrámovou stráží zatčen a předveden do domu velekněze Kaifáše před židovskou veleradu, která jej obvinila z rouhání. Vyčítala mu především, že se prohlašoval za Mesiáše či dokonce židovského krále, a předala jeho kauzu římskému správci

3 Lukáš 24, 46.

Mistr Litoměřického oltáře: Strahovský oltář (Navštívení Panny Marie, Narození Krista, Útěk do Egypta; kolem roku 1510, Strahovská obrazárna)

Pilátovi. Ten jej vinným neshledal a odmítl ho dát ukřižovat; pouze jej nechal zbičovat.

Dav ovšem nebyl spokojen a žádal si změnu jeho stanoviska. K tomu došlo poté, co farizeové prohlásili Pilátovu pasivitu za akt zrady vůči římskému císaři. Po nátlaku nakonec Pilát, byť neochotně, s popravou souhlasil a nechal Ježíše opět zbičovat. Vojáci mu na hlavu nasadili trnovou korunu a oblékli purpurový plášť, bili jej a zesměšňovali jako samozvaného židovského krále.

Cesta na popraviště byla mimořádně bolestivá. Byla provázena opakovaným bitím, takže Ježíš pod tíhou neseného kříže několikrát padl. Podle křesťanské tradice mu podala jistá Veronika šátek, do nějž si Ježíš otřel svou zakrvavenou tvář. Když po cestě spatřil ženy, jak nad ním pláčou, odpověděl jim: *Dcery jeruzalémské, neplač-*